

Zleceńodawca:
Gmina Miasta Gdańsk - Wydział Środowiska

Wykonawca:
Gdański Uniwersytet Medyczny
Międzywydziałowy Instytut Medycyny Morskiej i Tropikalnej - Zakład Ochrony Środowiska i
Higieny Transportu w Gdyni
81-519 Gdynia, ul. Powstania Styczniowego 9B
pod redakcją dr Jacka Nowackiego

Ładunek zanieczyszczeń odprowadzonych do Zatoki Gdańskiej, za pośrednictwem cieków i kolektorów ścieków, z terenu Gminy Gdańsk w roku 2010

Źródłem zanieczyszczeń wnoszonych do Bałtyku są:

- ciek wodny (rzeki, potoki, kanały),
- oczyszczalnia ścieków komunalnych Gdańsk-Wschód,
- oczyszczalnie ścieków zakładów przemysłowych.

Dla poszczególnych źródeł zanieczyszczeń obliczono:

- ładunek substancji organicznych, którego podstawowymi wskaźnikami są BZT₅ i ChZT;
- ładunek substancji biogenicznych (odżywczych), na który składają się ogólny fosfor i ogólny azot;
- ładunek zawiesin, którego wyznacznikiem jest stężenie zawiesin ogólnych.

Podstawą obliczenia ładunków zanieczyszczeń niesionych przez ciek wodny były wyniki pomiarów: natężenia przepływu i stężeń substancji mogących stanowić zanieczyszczenie oraz wskaźników określających to zanieczyszczenie, wykonanych przez Zakład Ochrony Środowiska i Higieny Transportu, w ramach badań monitoringowych wód powierzchniowych, na zlecenie Urzędu Miejskiego w Gdańsku. Badania wykonywano w okresie od stycznia do grudnia 2010 z częstotliwością 1 raz w miesiącu.

Ładunki zanieczyszczeń wniesionych do morza z oczyszczalni ścieków komunalnej i z oczyszczalni zakładów przemysłowych (bezpośrednio lub za pośrednictwem cieków) ustalono w oparciu o dane przekazane przez operatorów oczyszczalni do Wydziału Środowiska.

W roku 2010 z obszaru Gminy Gdańsk, z analizowanych źródeł zanieczyszczeń, odpłynęło do Zatoki Gdańskiej około 318 035 tys. m³ wód i ścieków. Odptyw ten był o 8 % większy od obserwowanego w roku 2009 (około 23 454 tys. m³). Wzrost spowodowany był zwiększonym odptywem wód zarówno z cieków wodnych, jak i ścieków z oczyszczalni komunalnej i z oczyszczalni przemysłowych. Udział cieków wodnych w ogólnym odptywie z Gminy Gdańsk wyniósł 87,5 %, oczyszczalni komunalnej 11,2 %, oczyszczalni przemysłowych 1,3 %.

Z objętych analizą źródeł zanieczyszczeń, w roku 2010, z terenu Gminy Gdańsk odprowadzonych zostało do wód Zatoki Gdańskiej

około 62,3 ton fosforu ogólnego, 1 149,1 tony azotu ogólnego, 2 484,8 tony zawiesin. Deficyt tlenu wyniósł ponad 6 587,7 ton (z czego 1 187,0 ton w przeliczeniu na wskaźnik BZT₅ i około 5 400,7 tony w przeliczeniu na wskaźnik ChZT). Udział poszczególnych źródeł w odpływie i ładunku odprowadzonych zanieczyszczeń przedstawiono w załączonych tabelach.

W wielkości ładunku zanieczyszczeń wniesionych do Bałtyku największy udział miały cieki wodne. Odprowadziły one około 735,9 ton azotu ogólnego, 44,4 tony fosforu ogólnego oraz 1 899,1 ton zawiesin. W tym samym czasie pozostał w nich ładunek zanieczyszczeń, określony wielkością wskaźników BZT₅ i ChZT w ilości odpowiednio 957 ton i 3617 ton w przeliczeniu na tlen potrzebny do utlenienia tych zanieczyszczeń.

Porównując przedstawione wielkości ładunków zanieczyszczeń z roku 2010 do ładunków z roku 2009 stwierdzono, że nastąpił niewielki, bo około 9,5 %, wzrost wielkości ładunku fosforu ogólnego oraz około 28 % wzrost wielkości ładunku BZT₅. Wyraźnie zmniejszył się ładunek azotu ogólnego, bo aż o blisko 50 %. W odniesieniu do pozostałych wskaźników zanieczyszczeń w roku 2010 zanotowano niewielki spadek wielkości ładunku: ChZT (o około 6 %) i znaczny spadek - o 34 % ładunku zawiesin ogólnych.

Oczyszczalnia Gdańsk-Wschód wprowadziła do wód morskich 407 tony azotu ogólnego, 16,4 ton fosforu ogólnego oraz około 562 ton. Zapotrzebowanie na tlen, według wskaźników BZT₅ i ChZT, które są umownymi wskaźnikami ładunku zanieczyszczeń, wyniosło odpowiednio około 215 ton i 1656 ton. W roku 2010 w porównaniu do roku 2009 odnotowano zmniejszenie wielkości ładunku związków azotu o 12 %, wielkości ładunku ChZT o 1,72 %, ładunku BZT₅ o 12,6 %. Jedynie ładunek zawiesin ogólnych zwiększył się o 50 %. Zaobserwowano także bardzo korzystne dla środowiska morskiego zmniejszenie ładunku fosforu ogólnego o około 32 % (co odpowiada zmniejszeniu o 2,2 t/rok).

Oczyszczalnie ścieków zakładów przemysłowych mają niewielki, w stosunku do innych źródeł zanieczyszczeń, udział w wielkości odpływu (1,3 %) oraz w wielkości ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do Zatoki Gdańskiej (od 0,2 % w przypadku związków azotu do 1,2 % w przypadku ChZT).

Podsumowanie:

1. Analizując wielkości odpływu i ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód Zatoki Gdańskiej ciekami i kolektorami ścieków stwierdza się, że:
  - w roku 2010, w porównaniu do roku 2009, wielkość odpływu wód z Gminy Gdańsk zwiększyła się o około 8 %. Zwiększyła się także wielkości ładunków BZT₅ (o 18 %), związków fosforu (o 3 %). Zmniejszenie wielkości ładunku zaobserwowano w przypadku ChZT (o około 4,5 %), zawiesin ogólnych (o około 22 %) oraz związków azotu o 44 %.

- na zmniejszenie ładunku związków azotu (o 44 %) wpłynęło przede wszystkim zmniejszenie się ładunku tych związków odprowadzanych przez cieki o około (50 %) oraz przez Oczyszczalnię Gdańsk-Wschód (o 32 %),
  - na wzrost ładunku fosforu ogólnego (o 3 %) miało wpływ zwiększenie ładunku tych związków odprowadzanego przez cieki (o 10 %);
  - w 2010 roku ładunek związków fosforu odprowadzanych przez oczyszczalnię Gdańsk-Wschód był nieomal o połowę mniejszy niż odprowadzany przez cieki i kanały (odpowiednio 16,39 ton i 44,5 ton fosforu/rok). Jednak biorąc pod uwagę różnicę w wielkości odpływu (cieki i kanały odprowadziły około osiem razy więcej wody niż oczyszczalnia) - oczyszczalnia Gdańsk-Wschód jest nadal poważnym źródłem związków fosforu.
2. W porównaniu ze średnimi wartościami ładunków poszczególnych zanieczyszczeń odprowadzanych z Gminy Gdańsk w wieloleciu 1995 - 2009 odpowiednie wartości w roku 2010 były niższe. I tak: ładunek BZT₅ o 54 %, ładunek ChZT o 39 %, ładunek fosforu ogólnego o 54 %, i ładunek zawiesin o 49 %. Spadła również wielkość ładunku azotu ogólnego o 40 %.

Stężenia wskaźników zanieczyszczenia i ładunki zanieczyszczeń odprowadzane z poszczególnych źródeł (cieki, oczyszczalnie, zakłady przemysłowe i inne) z terenu Gminy Gdańsk w roku 2010

Lp.	Źródła zanieczyszczeń	Wielkość wypływu [tys m ³ /r]	Stężenia średnie					Ładunki roczne				
			BZT ₅ [mgO ₂ /dm ³]	ChZT [mgO ₂ /dm ³]	P tot [mg/dm ³]	N tot [mg/dm ³]	Zawiesiny ogólne [mg/dm ³]	BZT ₅ [tO ₂ /rok]	ChZT [tO ₂ /rok]	P tot [t/rok]	N tot [t/rok]	Zawiesiny ogólne [t/rok]
Cieki/2010												
1	Potok Jeliktowski	11 826,00	1,79	5,08	0,14	2,17	4,55	21,44	88,30	1,58	24,60	53,81
2	Kolektor Kołobrzeska	883,01	4,85	11,63	0,29	3,22	10,12	3,41	12,77	0,32	2,37	9,18
3	Strzyża	5 140,37	3,03	8,13	0,21	2,82	16,77	16,71	64,02	0,82	12,30	86,20
4	Potok Siedlicki	1 513,73	3,11	8,53	0,19	3,67	12,42	4,42	18,61	0,95	5,36	18,80
5	Rozwójka	8 830,08	4,01	10,03	0,42	3,88	3,81	38,47	133,71	3,47	36,58	33,64
6	Kanał Raduni	37 117,87	2,69	7,74	0,20	3,00	10,16	94,61	399,88	4,10	106,59	377,12
7	Motława	212 962,61	3,34	8,82	0,18	2,65	6,20	777,99	2899,74	33,11	548,10	1320,37
	Razem cieki	278 273,66						957,05	3617,02	44,35	735,89	1899,12
Oczyszczalnie ścieków/2010												
1	Oczyszczalnia Gdańsk - Wschód	35 625,77	6,04	46,45	0,46	11,43	15,77	215,11	1654,89	16,39	407,20	561,86
Oczyszczalnie zakładów przemysłowych/2010												
1	Elektrociepłownia EC Wybrzeże SA	165,60	1,81	27,78			8,45	0,30	4,60			1,40
2	Stocznia Gdańska S.A.	371,73	2,04	37,07			3,95	0,76	13,78			1,47
3	Stocznia Gdańska REMONTOWA S.A.	11,65		10,30			2,58		0,12			0,03
4	Malteurop Polska	245,50	24,85	125,05	1,02	2,85	35,03	6,10	30,70	0,25	0,70	8,60
5	Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A.	31,60	18,99	95,57			47,47	0,60	3,02			1,50
6	SIARKOPOL Gdańsk SA	110,90	2,80	46,89	0,19	2,43	9,92	0,31	5,20	0,021	0,27	1,10
7	Zakłady Tłuszczowe "Kruszwica" SA	1773,37										
8	Przedsiębiorstwo COMAL Sp. z o.o.	62,95	12,23	65,13	0,64	5,08	15,89	0,770	4,10	0,04	0,32	1,00
9	PERN "Przyjaźń" SA	54,00	0,00	0,00			9,07					0,49
10	Grupa LOTOS S.A.	1306,04	4,57	51,42	0,96	3,61	6,22	5,97	67,16	1,25	4,71	8,12
	Razem zakłady przemysłowe	4133,34						14,81	128,68	1,56	6,00	23,71
Inne źródła												
1	Jednostka Wojskowa nr 2305 na Westerplatte	1,90	17,89	78,95			35,79	0,03	0,15			0,07
	Razem źródła zanieczyszczeń z Gminy Gdańsk	318 034,67						1 187,01	5 400,74	62,30	1 149,09	2 484,76

Zmiany wielkości przepływów i ładunków zanieczyszczeń z poszczególnych źródeł w Gminie Gdańsk w roku 2010 w stosunku do roku 2009 oraz średniej wieloletniej (1995 – 2009)

(znak „-”, oznacza, że w roku 2009 oraz wielolecia 1995 – 2009 nastąpił spadek, a znak „+”, że nastąpił wzrost w stosunku do okresu odniesienia)

Źródła zanieczyszczeń	Okres odniesienia	Odptyw [tys. m ³ /rok]	BZT5 [tO ₂ /rok]	ChZT [tO ₂ /rok]	Fosfor ogólny [t/rok]	Azot ogólny [t/rok]	Zawiesiny ogólne [t/rok]
Cieki kanały	1995-2009	-12602,7	-121,1	-1404,6	-5,4	-191,7	-1744,2
	2009	21539,1	210,2	-224,7	3,9	-735,3	-908,5
Oczyszczalnie ścieków	1995-2009	-4000,2	-1268,6	-1990,3	-68,8	-644,0	-594,3
	2009	1186,3	-30,9	-28,9	-2,2	-192,1	187,9
Zakłady przemysłowe	1995-2009	1001,0	-27,7	-47,7	1,0	0,6	-47,8
	2009	730,9	0,3	0,0	0,3	0,0	-2,3
Razem Gmina Gdańsk	1995-2009	-15601,7	-1417,2	-3439,7	-73,0	-834,3	-2384,3
	2009	23454,1	179,6	-253,8	2,0	-927,4	-723,0

Zmiany (wyrażone w procentach) przepływów i ładunków zanieczyszczeń z poszczególnych źródeł w Gminie Gdańsk w roku 2010 w porównaniu do roku 2009 oraz do średniej wieloletniej (1995 – 2009)

(znak „-” oznacza, że w roku 2009 nastąpił spadek, a znak „+”, że nastąpił wzrost w stosunku do okresu odniesienia)

Źródła zanieczyszczeń	Okres odniesienia	Odptyw [%]	BZT5 [%]	ChZT [%]	Fosfor ogólny [%]	Azot ogólny [%]	Zawiesiny ogólne [%]
Cieki i kanały	1995-2009	-4,3	-11,2	-28,0	-10,8	-20,7	-47,9
	2009	8,4	28,2	-5,8	9,6	-50,0	-32,4
Oczyszczalnie ścieków	1995-2009	-10,1	-85,5	-54,6	-80,7	-61,3	-51,4
	2009	3,4	-12,6	-1,7	-11,8	-32,1	50,2
Zakłady przemysłowe	1995-2009	32,0	-65,2	-27,0	180,4	11,9	-66,9
	2009	21,5	2,1	0,0	20,0	0,0	-8,8
Gmina Gdańsk ogółem	1995-2009	-4,7	-54,4	-38,9	-53,9	-42,1	-49,0
	2009	8,0	17,8	-4,5	3,2	-44,7	-22,5

